

El

bar planetari és un lloc molt interessant

Jerzy Grotowski

...Per a molta gent la vida quotidiana és com un restaurant enorme o un bar on cadascú simplement busca alguna cosa per beure, al voltant del qual hi ha tot un psicodrama de pors i aspiracions il·lusòries. Si no faig el que és acceptat és una catàstrofe: començar el sopar a França amb formatge, abans que la sopa i el segon plat —jun ultratge! Passa el mateix al teatre si un director, en lloc de muntar un espectacle rere l'altre, diu: «No, no vull continuar per aquest camí.» O posem que has aconseguit una certa posició; tan agradable com pugui ser, ja l'has aconseguida: aferrar-s'hi és estúpid, cal deixar anar. Però això significa menjar el formatge abans que la sopa: el món espera que t'hi quedis aferrat, aquestes són les convencions i les il·lusions del bar. Alguns ploren, alguns diuen que són uns fracassats, molts estan embriacs. Cadascú fa la seva confessió revelant la pròpia nostàlgia. La meitat de la creació artística moderna consisteix en plors de nostàlgia compartits amb els espectadors, nostàlgia d'una manera de viure diferent, d'una vida diferent. Com Marmeladov a *Crim i càstig* de Dostoievski, que, quan està embriac, diu que s'està bevent tots els diners de la família, un dement que envia la seva filla al carrer a vendre's. És tot veritat: s'està bevent els diners de la família. El que revela és una gran nostàlgia

d'una vida diferent. I aquest moment en el qual Marmeladov revela la seva nostàlgia, això és la creació habitual. Tots estan d'acord amb el fet que això ha de canviar. Marmeladov comença el dia bevent, roman embriac, sense sortir mai del bar: els moments d'embriaguesa i de xerrameca l'alliberen de l'esforç de fer alguna altra cosa. Has de saber com trencar amb aquesta embriaguesa i acabar amb ella. O admet, com fan molts, que és una part natural de la nostra existència. Perquè per a molts és natural... Alguns són molt llestos i accepten; són, després de tot, aquells que han construït tota la nostra civilització. Potser no és perfecta; o l'acceptes o marxes del bar. Cal coratge. Les vegades que n'hem sortit durant cinc minuts per després tornar-hi han estat sempre fracassos... Sovint podem deixar anar només el que ja posseïm. Gandhi va dir una vegada que per no recórrer a la violència has de ser capaç de violència —perquè si no, no es tracta de no-violència, és només una manca de coratge... Tingues cura de les teves necessitats. Si necessites viure en els marges de la societat, viu en els marges, conscientment, sense pensar que es tracta d'una solució temporal. (Per a mi, personalment, aquest no és en absolut el camí. Crec que s'ha de viure en el cor mateix de la societat i després, si es desitja, girar-se cap als marges.) Si estàs constantment als marges, no et lamentis pensant: «No puc viure de la mateixa manera que els meus pares, vull viure d'una manera diferent; ho faré durant tres o quatre anys i després tornaré a viure com ells.» ¡És molt estrany! En aquest cas, ¿no seria millor competir amb el bon exemple dels teus pares i fer el que els teus pares sempre han somiat però mai no han gosat fer? El que és fonamental és si entres en el bar com feia Marmeladov o bé hi entres simplement amb una mica de sentit de l'humor, amb una mica de curiositat. El bar planetari és un lloc molt interessant: pren-te alguna cosa i sigues-ne part. Viu fora del bar. ¿Tornar-hi?

Aquest text està constituït per extractes d'una conferència de Grotowski el 1978 al Performance Garage de Nova York, organitzada per la Universitat de Nova York; els extractes van ser triats i traduïts a l'anglès per Jacques Chwat. Amb el títol «The Planetary Bar is a Very Interesting Place» va aparèixer a la revista *The Act*, I, 3, 1988-89, p.8, volum dedicat a la memòria del director, professor i director de la revista Jacques Chwat (1935-1988).

Traducció d'Anna Caixach